

OĞUZ ATAY • **Günlük**

İletişim Yayınları 58 • Oğuz Atay Bütün Eserleri Dizisi 6

ISBN-13: 978-975-470-035-0

© 1987 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1-23. BASKI 1987-2016, İstanbul

24. BASKI 2017, İstanbul

KAPAK Ümit Kıvanç

KAPAK FOTOĞRAFI Ara Güler

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Bahar Siber, Ayla Duru Karadağ

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

*Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırım Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3
Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63*

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

*Mahmutbey Mahallesi, Deve Kaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04*

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

OĞUZ ATAY

Günlük

25 Nisan 1970

Selim¹ gibi, günlük tutmaya başlayalım bakalım. Sonumuz hayırlı değil herhalde onun gibi. Bu defteri bugün satın aldım. Artık Sevin olmadığına göre ve başka kimseyle konuşmak istemediğime göre, bu defter kaydetsin beni; dert ortağım olsun. “Kimseye söylemeden, içimde kaldı, kayboldu,” dediğim düşüncelerin, duyguların aynası olsun. Kimse dinlemiyorsa beni –ya da istediğim gibi dinlemiyorsa– günlük tutmaktan başka çare kalmıyor. Canım insanlar! Sonunda, bana, bunu da yaptınız.

26 Nisan

Bugün, Blake Edwards’ın –başoyuncu Peter Sellers– “The Party” [Tatlı Budalar] adlı filmi gördüm. İyi niyetli ve korkunç sakar bir adamın hikâyesi. İlk defa bir komedinin, beni bu kadar yorduğunu, bana acı geldiğini gördüm. Böyle bir insan ne yapabilir? Ya bütün hayatınca, kendinin ne olduğunu bildiği için, hiç kıpırdamadan, tırnağını bile oynatmadan bir köşede oturur; ya da –Peter Sellers gibi– bir kere başlayınca tutamaz kendini artık. Peki bu adam ne yapsın? Benim yaptığım gibi, yıllarca yaşamasın mı? Sonunda tabii, bir kız çıkıyor ve onun kalbini anlıyor. Efendim? Filmin bitişi böyle. Benim hayatımın bir kısmı da böyle oldu. Fakat filim gibi hayat bir yerde bitmiyor. Filmin devamı, Sevin’e

1 Selim: *Tutunamayanlar*’ın kahramanı Selim Işık.

25 Nisan 1970

Selion gibi; günlük tutmaya başlayalım baka-
lım. Sonumuz hayırlı değil herhalde onun gibi. Bu def-
teri bugün satın aldım. Artık Sevin olmadıkça göre
ve başka kimseye konuşmak istemediğime göre, bu
defter kaydetsem beni; derit ortayım olsun. "Kimseye söyle-
meden, içinde kaldı, kazboldu, dediğim düşüncelerim, duy-
gularım ayrışsın olsun. Kimse dinlemiyorsa beni-ya da işle-
diğim gibi dinlemiyorsa - günlük tutmaktan başka çare
kalmıyor. Canım insanlar! Sonunda, bana, bunu da yap-
tınız.

26 Nisan

Bugün, Blake Edwards'ın -baş oyuncu Peter Sellers-
"The Party" adlı filmi gördüm. İyi niyetli ve korkunç
sakar bir adamın hikâyesi. İlk defa bir komedinin,
beni bu kadar yorduğunu, bana aee geldiğini gördüm.
Böyle bir insan ne yapabilir? Ya bütün hayatınca,
kendinin ne olduğunu bildiği için, hiç kıpırdanmadan,
turnağın bile oynatmadan bir köşede oturur; ya da
-Peter Sellers gibi - bir kere başlayınca tutamaz kendini
artık. Peki bu adam ne yapar? Benim yaptığım gibi,
yılarca yaşamasın mı? Sonunda tabii, bir kız çıkarır ve
onun kollarını aulıyor. Efendim? Filmin bitişi böyle. Benim
hayatımın bir kısmı da böyle oldu. Fakat film gibi
hayat bir yerde bitmiyor. Filmin dramı, Sevin'e

Londra'da anlattığım gibi oluyor: 'Suç ve Ceza'da Marmaledev,¹ sarhoşları heyecanlandıran bir cennet hikâyesi anlatır ve sonunda hepsinin içeri alındığını, cennetin kapısında bekleyen Marmaledev gibi serserilere de "gelin hergeleler siz de..." denir. Sonra... sonra içerde hâdise çıkarıyorlar, masaları devirip, aynaları kırıyorlar. Cehaletten, görmemiş olmaktan tabii. Tekrar dışarı atılıyorlar sonunda. Sevin, "Artık meseleni sanat haline getirdin," dedi. Doğru ya, sanat eseri ile insan, yaşar mı bir insanla yaşadığı gibi. Peter Sellers'ı seyretselelerdi, nasıl kendilerini tutamadıklarını anlarlardı. Bir gülüş, bir tatlı söz onu baştan çıkarır; bir bakıma zararlıdır. O tatlı bakışın sahibi, sonra, içine düştüğü ümitsiz pişmanlıktan kurtaramaz onu. Bu ağırlığı da kimse çekemez. Sevin bile, 'ağırlık' kelimesini kullandığım zaman yadırgamadı. Bilmedi ki ben her şeyi hem görüyor, hem de ümitsizce öyle olmadığının söylenmesini bekliyordum. Şimdi yalnızlığımı ve çaresizliğimi daha iyi görüyorum. Londra'ya gitmeden önce, bana dayanılmaz gelen acı ümitler içindeydim. Bütün mesele bu imkânsızlığı görmekse, ben onu hiç yaşamadan da biliyordum. Bu imkânsızlığın ötesine geçip, onu zorlamadan bir şeyler çıkarabilecek miyim? Bilmiyorum. Bunu, bana zaman gösterecek.

1 Marmaledev: Dostoyevski'nin *Suç ve Ceza*'sında Raskolnikov'un aşık olduğu Sonya'nın alkolik babası.

Londra'da anlattığım gibi oluyor: 'Sus ve Ceza'da Marmalekov, sarhoşları heyecanlandıran bir cennet hikâyesi anlatır ve sonunda hapsinin içeri alındığını, cennetin kapısında bekleyen Marmalekov gibi serserilere de "gelin hergeldin siz de--" denir. Sours... soursa içerde hâdise çıkarıyorlar, masaları devirip, aynaları kırıyorlar. Çahaletten, görmemiş olmaktan tabii'. Tekrar dışarı atılıyorlar sonunda. Sevin, "Artık mesele ni sanat haline getirdin," dedi'. Doğru ya, sanat eseri ile insan, yazar mı bir insanla yaşadığı gibi. Peter Sellers'i seyretselerdi, nasıl kendilerini tutamadıklarını anlardılar. Bir gülüş, bir tatlı söz onu bastır çıkarır; bir bakıma zarardır. O tatlı bakışın sahibi, sonra, içine düştüğü ümitsiz pişmanlıktan kurtaramaz onu. Bu aşkı da kimse çekmez. Sevin bile, 'aşkı' kelimesini kullandığım zaman yadırgamadı. Bilmedi ki ben her şeyi hem görüyör, hem de ümitsizce öyle olmadığının söylenmesini bekliyordum. Şimdi yalnızlığımı ve çaresizliğimi daha iyi görüyörüm. Londra'ya gitmeden önce, bana dayanılmaz gelen ace ümitler içindeydim. Bütün mesele bu imkânsızlığı görmekse, ben onu hiç yaşamadan da biliyordum. Bu imkânsızlığın ötesine geçip, onu zorlamadan bir şeyler çıkarabilecek miyim? Bilmiyörüm. Bunu, bana zaman gösterecek.

İkinci kitabımda, herkesin saldırdığı ve saldırmakta haklı olduğu bir adamla¹ (bir bakıma adam haklı görüyor onları) herkesin hor gördüğü bir [üzeri çizilmiş] kadının¹ macerasını yazacağım. İkisinin de tek tek yaşantıları, onların birleşmesini zorunlu bir hâle getirecek. Kimse adama acımayacak. Adam ise her zaman kötü değil. Gene de acımaya lâyık görülüyor hiç bir zaman. Her zaman, başkalarının üstün olmalarının acısını yaşamış ve başını kaldırmadıkça küçümseyici bir hor görüşle izin verilmiş nefes alması. Biraz direnip, ben de bir şeyler yapmalıyım dediği zaman binmişler tepesine; hem de, aldırmadan, yaptıklarını farketmeden, hemen unutarak yapmışlar bunu. Adam hiç unutmamış kendine yapılanları. Kendi yaptıklarını da, aşağılığını da unutmamış, unutamamış. Kadın biraz başka türlü, hep almaya çalışırken, kendine akılsızca güvenmiş. Haksızlık saymış başına gelenleri. Hep beklemiş cennete girmeyi. Adam, bir cennet gibi görünüyor ilk zamanlar ona. Sonra –ne yazık– birbirlerine eziyet ediyorlar. Adam bilmeden, iyi olduğunu sanarak; fakat bir miskinlik ve derininden kadının yanlış olduğunu sezerek... kadın da devamlı bir didinme ile. İki de yoruluyorlar. Hikâyeyi, kısmen adam

1 *Tehlikeli Oyunlar*'daki Sevgi ile Hikmet.

27 Nisan

İkinci kitabımda, herkesin saldırdığı ve saldırmakta haklı olduğu bir adamla (bir bakıma adam haklı görüyor onları) herkesin hor gördüğü bir ~~adam~~ kadının macerasını yazacağım. ikisinin de tek tek yasalarını, onların birleşmesini zorunlu bir hâle getirecek. Kimsesiz adama acımayacak. Adam ise her zaman kötü teğit. Gene de acımaya lâyık görülüyor hiç bir zaman. Her zaman, başkalarının üstün olmalarının acısını yaşamış ve başını kaldırmadıkça hücumsejici bir hor görüşle izin verilmiş nefes alınmasına. Biraz direnip, ben de bir şeyler yapmalıyım dediği zaman bir misli tepesine; hem de, almadan, yaptıklarını farketmeden, hemen unutup gidiyorlar bunu. Adam hiç unutmamış kendine yapılanları. Kendi yaptıklarını da, azğılığını da unutmamış, unutmamış. Kadın biraz başka türlü, hep olmaya çalışırken, kendine akılsızca güvenmiş. Hehşizlik saymış başına gelenleri. Hep beklemiş cennete girmeyi. Adam, bir cennet gili görünüyor ilk zamanlar ona. Sövrü - ne yazık - bilirlerine ezizletiyorlar. Adam bilmeden, iyi olduğunu sanarak; fakat bir miskinlik ve derininden kadının yanlı olduğunu sezerek... kadın da devamlı bir didinme ile ikisi de yoruluyorlar. Hikâyesi, hususen adam

anlatıyor. Kısmen başkaları. Kadın anlatmıyor. Yalnız adamla konuşuyor ve onu da anlatıyorlar. Sonunu şimdilik düşünemiyorum; fakat birçok bölüm yazabileceğimi hissediyorum şimdiden. Adam, kendini çok didikliyor ve her yıkılışında, daha önceden yalnız kendinin bildiği küçük hesaplardan, küçük günahlardan dolayı bu yıkılışın olduğuna inanıyor. Adam sonra ne oluyor? Belki başka bir kitabın konusu olur bu. Onun yıkılışının sonuyla başlayan bir kitap. Onu, herhalde daha sakın bir devremde düşünebileceğim. Gene sondan başlamayı düşünüyorum. Bu sefer, formu daha esassız düşünmeli ve yoğun, sıkışık bir şey olmalı bu hikâye. Çok uzun olmayabilir. Özellikle dağınık olmamalı. Onun için ne yapacağımı iyi bilmeliyim başından.

Gene Sevin'den mektup beklemeye başladım. Aynı psikoza düşmek istemiyorum oysa. Yalnız çalışabildiğim zamanlar ayakta durabiliyorum. Onun için güçlü olmak zorundayım. Bunu da becermek çok zor. Gerçekler henüz ağır geliyor. İlk günler hafif ve dayanılır gelen şeyler, şimdi biraz ağırlaştı. Fakat hüküm vermemeliyim. O kadar sık değişiyorum ki.

Joseph Losey'in "Secret Ceremony" [Gizli Merasim] adlı bir filmi seyrettim. Yordu beni. Londra'yı, kırmızı, iki katlı otobüsleri görmeye dayanamadım.

anlatıyor. Kısmen baskaları. Kadın anlatmıyor.
Yalnız adanla konuşuyor ve onu da anlatıyorlar.
Sonunu şimdilik düşünemiyorum; fakat bir çok
ölüm yazabileceğimi hissediyorum şimdiden.
Adam, kendini çok didikliyor ve her yıkılışında,
daha önceden yalnız kendinin bildiği küçük hesap-
lardan, küçük günahlardan dolayı bu yıkılışın
olduğuna inanıyor. Adam sonra ne oluyor? Belki baş-
ka bir kitabın konusu olur bu. Onun yıkılışının
sonuyla başlayan bir kitap. Onu, herhalde daha
sakin bir dönemde düşünebileceğim. Gene sonda
başlamayı düşünüyorum. Bu sefer, formu daha
eserli düşünmeli ve yazım, sıkışık bir şey ol-
mak bu hikâye. Çok uzun olmayabilir. Özellikle
le dakılmak olmamalı. Onun için ne yapacağımı işi
bilmiyorum başından.

Gene 'Sevin' den mektup beklemeye başladım. Aynı
psikoze düşmek istemiyorum ayısa. Yalnız kalırsa-
bildiğim zamanlar ayakta durabiliyorum. Onun
içini güste olmak zorundayım. Bunu da becer-
mek çok zor. Gerçekler hergün aynı geliyor, ilk günler
hafif ve dayanılır gelen şeyler, şimdi biraz ağır-
laştı. Fakat hüküm vermemeliyim. O kadar
nk değişiyorum ki,

Joseph Losey'in "Secret Ceremony" adlı bir
filmini sepettim. Yordu beni. Londra'yı, kurmuştum,
iki katile otobüsleri görmeğe dayanamadım.